

SİYASAL SÜREÇTE KARAR ALMA VE DIŞSAL MALİYETLER

Buchanan ve Tullock, siyasal karar alma sürecinde karar alıcıların kararlar alınırken ya da kararlar alındıktan sonra katlandıkları iki tür maliyetten bahseder. Bunlar karar alma maliyeti ve dışsal maliyettir. Buchanan ve Tullock tarafından bahsedilen bu maliyetlerin yer aldığı yaklaşıma “**Maliyetlerin minimizasyonu**” adı verilir. Şimdi karar alma ve dışsal maliyetin tanımını yapalım.

- **Karar alma maliyeti**, oylamaya katılan seçmenler için harcanan zaman ve diğer maliyetlerden oluşur. Örneğin seçmenleri bilgilendirme, siyasal uzlaşma yollarını bulma, seçmenleri ikna edebilme gibi maliyetler karar alma maliyetleridir.
- **Dışsal maliyet**, oylama sonucunda kararı beğenmeyenlerin katlandıkları maliyettir. Muhalefet parti seçmenlerinin iktidara gelen partinin aldığı kararları beğenmemesi örnek olarak verilebilir.

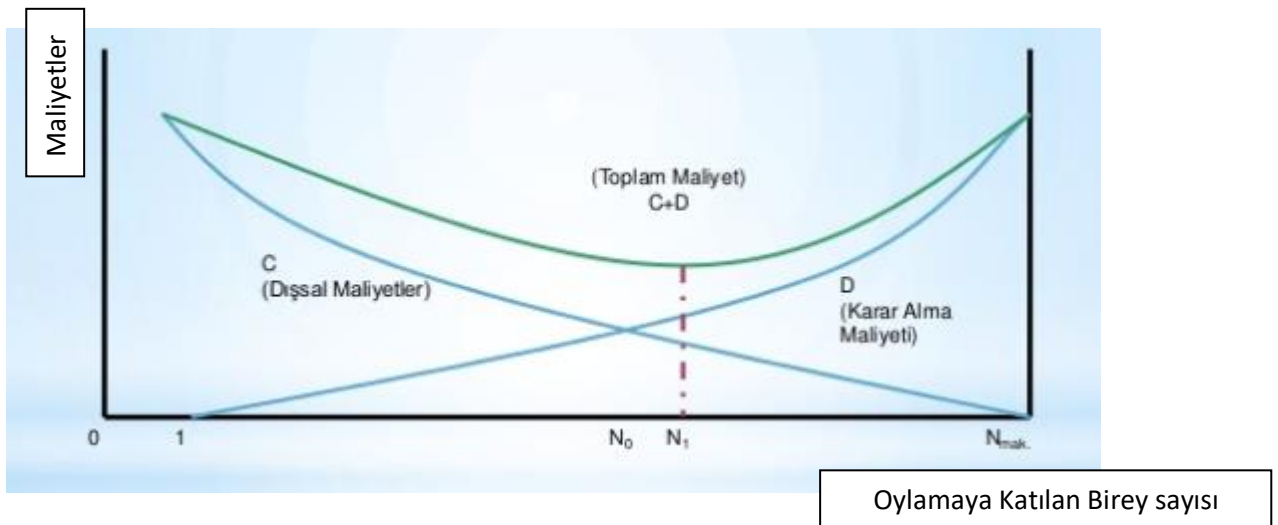
Bir toplumda oylamaya katılacak seçmen sayısının artması karar alma maliyetini de artırır. Çünkü seçmen sayısı arttıkça görüş farklılıkları artabilecek, farklı koalisyonlar ve fikirler oluşabilecek ve tüm seçmenlerin bir araya gelerek ortak bir aday üzerinde anlaşmaları gittikçe zorlaşacak ve siyasetçilerin bu seçmenleri etkileyebilmeleri güçleşecektir. Bu durumun tam tersi de geçerlidir. Yani oylamaya katılacak seçmen sayısının azalması karar alma maliyetlerini azaltır.

Aynı şekilde bir toplumda oylamaya katılacak seçmen sayısının artması dışsal maliyeti azaltır. Dışsal maliyetlerin azalmasının nedeni oylamada oybirliği ilkesine doğru yaklaşılmasıdır. Yani az sayıda seçmenin bulunduğu bir siyasal karar alma sürecinde seçmenlerin birbirlerini etkileyebilme durumu artacak ve dışarda kalan seçmen sayısı azalacaktır.

Şayet karar alma sürecinde oybirliği söz konusu olursa (oylamaya katılan tüm seçmenlerin kararlarının aynı yönde olması) dışsal maliyetler sıfır olur. Çünkü karara olumsuz oy veren yani dışarda kalan seçmen olmamıştır. Buna karşılık karar alma maliyetleri maksimum olacaktır.

Bireylerin katlanacakları karar alma maliyetleri en az düzeyde olmalıdır. Aksi taktirde rasyonel seçmenlerin ilgisizliği ortaya çıkar ve bu da optimal bir toplum iradesine ulaşmayı engeller. Aynı şekilde dışsal maliyetin de en az düzeyde olması gerekmektedir. Çünkü oy birliğine ne kadar yaklaşırsa toplum iradesi o kadar geçerli olacaktır.

Karar alma maliyeti ile dışsal maliyetlerin toplamına toplam maliyet denir. Şimdi hem karar alma hem de dışsal maliyet eğrilerini grafik yardımıyla analiz edelim.

Dikey ekseninde maliyetlerin yatay ekseninde ise oylamaya katılan birey sayısının gösterildiği yukarıdaki şekilde, dışsal maliyet eğrisini C, karar alma maliyet eğrisini D ile gösterelim. Karar alma maliyeti ile Dışsal maliyetin toplamı, toplam maliyetleri oluşturur (C+D). Optimal bir oylamada amaç toplam maliyeti en aza indirmektir. Dikkat edilirse oylamaya katılanların sayısı arttıkça karar alma maliyet eğrisi (D eğrisi) artmakta ancak dışsal maliyetler azalmakta. Dışsal maliyetler ile karar alma maliyetinin kesiştiği N_0 noktası toplam maliyetin minimum olduğu yerdir ancak bu noktada karar almak mümkün olmayacaktır ve N_0 noktasına en yakın noktada örneğin N_1 noktasında karar alınabilecektir.